

LA LLIGA PER A LA DEFENSA DEL PATRIMONI NATURAL

S. Filella *

Rebut: març 1984

SUMMARY

The League for the Defense of Natural Heritage

DEPANA was formed in 1976, with the object of protecting the natural heritage of Catalonia. Throughout the following eight years, activity has been concentrated on three main fields:

1. increasing the level of public knowledge and awareness about the necessary balance between man and his environment.
2. fighting for the establishment of a whole network of protected areas, with the object of preserving all our different environments.
3. working towards an adequate and well-published system of laws, to enable the effective protection of our natural heritage by the State.

Poques persones saben, àdhuc dins el moviment ecologista, que les sigles de DEPANA amaguen el nom complet de l'entitat Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural; el motiu d'aquesta denominació fou que la seva creació obeí a la inquietud de diverses persones procedents de molts diferents camps professionals i estaments socials. La Lliga, com el seu nom indica, es va formar per aplegar uns desigs de paliar la continuada degradació de l'ambient, per a la salvaguarda dels sistemes naturals que encara perduren amb una certa integritat en el país i per a l'elevació de la consciència col·lectiva cap a la necessitat de crear un equilibri natural estable entre l'home i l'ambient que l'envolta.

Catalunya, malauradament, és una de les zones de la península Ibèrica on l'agressió

a l'ambient és més notable, donat llur alt nivell d'industrialització, la gran i desequilibrada densitat demogràfica que pateix i un cert nivell de vida que dona una assequibilitat a l'entorn, manta vegada negativa donada la poca sensibilitat existent. Per tot això, el mes de juny de 1976, després de tot un seguit de mesos dedicats a crear unes bases que donaren forma i operativitat a l'anhel dels seus fundadors, la junta gestora convocà un acte fundacional en els locals del Centre Excursionista de Catalunya a Barcelona, entitat que formava part del nucli inicial de fundadors. A la reunió assistiren professors de la Universitat de Barcelona (entre els quals podem destacar els firmants del manifest de convocatòria per a fundar DEPANA, els doctors Ramon Margalef, Oriol

* Apartat de Correus, 2809. 08080 Barcelona.

de Bolòs i Jacint Nadal), un bon nombre de biòlegs i estudiants, així com molts professionals i persones d'alguna manera lligades al món de la natura: excursionistes, naturalistes de camp aficionats, fotògrafs, pintors, etc.

La tramitació burocràtica per aconseguir que l'Administració d'aquella època acceptés DEPANA com a entitat de ple dret, es va perllongar fins al voltant de Nadal i fou el mes de gener de 1977 quan la Lliga, ja legalitzada, i amb una junta directiva escollida per votació entre els seus socis, començà a treballar en els tres fronts que des d'un bon començament s'havia proposat:

- a) Intentar prop de l'Administració la utilització d'instruments legals o la creació de nous, per poder aplicar la llei en defensa del medi ambient.
- b) Concentració d'esforços en campanyes puntuals amb la finalitat de neutralitzar les continuades agressions que pateix el nostre entorn, tant l'urbà com el rural o el natural. Alhora, la fiscalització de les actuacions de l'Administració d'entitats o persones particulars. I, tanmateix, la col·laboració amb els estaments públics en tasques de sensibilització o assessorament.
- c) Organització de cursets, xerrades, col·loquis, conferències, programes de ràdio, articles de premsa, etc., tot amb vista a la divulgació dels valors que ajuden l'home a estimar i respectar l'entorn natural.

El gruix inicial de socis fou aproximadament de 500 (dels quals 175 eren socis fundadors), nombre que ha anat augmentant paulatinament. A hores d'ara hom compta al voltant de 700 socis i 8 entitats adherides.

Com a punts importants d'aquests set anys d'activitat, remarcarem l'acord del Consell de Ministres (de l'Administració central) del 10 de maig de 1979 declarant DEPANA com a «entitat d'utilitat pública», la qual cosa la facultava per a poder exigir ésser consultada per l'Administració en totes aquelles disposicions legals referents a temes ambientals que es discuteixin des dels òrgans del poder. També, i quasi des de la seva creació, l'entitat fou adherida a l'UICN (Union Internationale pour la Conservation de la Nature et de ses Ressources), amb la categoria d'entitat no governamental; pot així tenir accés a tot un se-

guit de documentació, articles i disposicions internacionals relacionats amb el medi ambient.

Des de fa dos anys DEPANA és la representant a Catalunya de la CODA (Coordinadora para la Defensa de las Aves y de su Medio Ambiente) i també de l'Associació de Reserves Internacionals Lliures (EUREL). Recentment, durant el III Congrés sobre els Rapinyaires mediterranis, celebrat a Barcelona el novembre de 1982, DEPANA fou nomenada com a representant a Espanya de l'entitat francesa Or-gambideska Col Libre.

Continuant amb la història de l'entitat, apuntarem que l'any 1977 a l'assemblea de Cercedillas (on s'articulà la federació provisional del «Movimiento Ecologista del Estado Español»), DEPANA es féu càrrec de la secretaria, en col·laboració amb altres entitats catalanes, durant el termini d'un any, i aquest càrrec passà després a mans de l'entitat ANDALUS, acomplint-se, així, l'article dels estatuts provisionals.

Considerem interessant i il·lustratiu del tarannà de l'entitat fer un breu repàs de les campanyes i actuacions més importants desenvolupades al llarg d'aquests anys i d'aquelles en les quals ha col·laborat activament:

- Salvaguarda de la zona dels aiguamolls de l'Empordà.
- Ordenació territorial i zonació de reserves del delta de l'Ebre (presentació d'un avantprojecte de protecció).
- Suport a la declaració de parc natural del massís del Montseny.
- Col·laboració en la campanya de salvaguarda del massís de Sant Llorenç del Munt i serra de l'Obac.
- Presentació d'un projecte de parc natural del massís del Montsec, serra Carbonera i Montroig (Lleida).
- Preservació de les darreres zones naturals de la Costa Brava: illes Medes, cala Montgó, cap Norfeu.
- Campanya d'oposició a l'extracció de carbó a cel obert al Pedraforca.
- Confecció, conjuntament amb el Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears, del catàleg preventiu d'espais naturals a protegir a Catalunya.
- Potenciació dels valors naturals de l'Alt Garrotxa, amb vista a la seva declaració com a parc natural.
- Control i regulació, en col·laboració amb la Federació de Catalunya de Motoci-

clisme, de les proves motociclistes en les modalitats de motocross, trial i tot terreny.

- Participació, juntament amb els Grups de l'Alt Pirineu, en l'ordenació territorial i promulgació de la llei d'Alta Muntanya Catalana.
- Campanya contra la construcció de l'embassament de Rialb en la seva actual ubicació.
- Manteniment dels canyets artificials per a aus carronyeres de Catalunya, col·laborant amb l'ICONA, avui Servei del Medi Rural.
- Oposició a la ubicació de la central tèrmica de Cubelles i al pas del tren amb residus radioactius que anava des de Vandellòs a la frontera francesa.
- Campanya de Lluita contra els incendis forestals.
- Campanya de denúncia d'atemptats paisatgístics en col·laboració amb el Centre Excursionista de Catalunya.
- Campanya de catalogació d'arbres singulars de Catalunya i de creació d'instruments legals per a la seva preservació.
- Campanya de conscienciació per a la confecció d'un pla d'ordenació general per a Catalunya.
- Campanyes per aconseguir l'adhesió d'Espanya a diferents convenis internacionals (ex. Ramsar, Washington, etc.).

Pel que fa a les accions desenvolupades fora de l'àmbit català, val a destacar la col·laboració de DEPANA en la redacció del projecte de l'article 45 de la Constitució Espanyola, article que tracta sobre el medi ambient i llur preservació. També destacarem la participació en l'elaboració de la Llei del Parc Nacional de Doñana.

Quant a l'organització d'activitats periòdiques fixes citarem:

- Curssets de Tècniques Ambientals (3 a l'any) en col·laboració amb diferents col·legis professionals.

- Jornades d'Expressió Ambiental anuals, amb projecció de films i àudio-visuales relacionats amb el medi ambient i la seva protecció (5 edicions realitzades).
- Setmana de Salvaguarda de la Natura (anual), organitzada conjuntament amb el Centre Català de Prospectiva i dedicada cada any a un tema monogràfic i actual (6 edicions realitzades).
- Campament d'estiu de Descoberta de la Natura (anual), per a nois i noies, realitzat conjuntament amb el Centre Excursionista de Catalunya (5 edicions realitzades).

Així mateix, la secretaria de l'entitat, que resta oberta tots els dies feiners, disposa d'un Servei d'Assessorament sobre temes del medi ambient i d'una biblioteca especialitzada en temàtica ambiental.

A hores d'ara, membres de DEPANA participen en els llocs següents:

- Comité de Participación Pública de la Dirección General del Medio Ambiente del MOPU.
- Comisión Interministerial del Medio Ambiente (CIMA) del MOPU.
- Consell del Medi Ambient de l'Ajuntament de Barcelona.
- Grup d'Assessorament de la Direcció General d'Acció Cívica de la Generalitat de Catalunya.
- Junta Rectora del parc natural dels aiguamolls de l'Empordà.
- Junta Rectora del parc natural del Cadí-Moixeró.

Finalment, val a dir que els canals de subvenció de DEPANA provenen exclusivament de les quotes dels socis, donatius particulars i honoraris per a treballs tècnics que li són encomanats. També, i per a la realització de campanyes o activitats concretes, hom ha comptat amb el suport econòmic de fundacions, entitats de crèdit o de l'Administració.